

Fitxa 8

CALA PILAR

DADES GEOGRÀFIQUES I FÍSiques:

Municipi: Ciutadella.

Altres topònims: no se'n coneixen.

Àrees urbanes associades: no n'hi ha.

Accés: a peu, des dels estacionaments ubicats als Alocs i a Alfuri. S'hi arriba des de la carretera general (Me-1) entre Ferreries i Ciutadella, agafant en direcció nord els desviaments del camí dels Alocs (tram final en mal estat) o, del camí d'Alfuri, on la platja té l'estacionament públic regulat.

Orientació de la platja: nord.

Superfície de platja: 5.200 m².

Llargada de platja: 230 m.

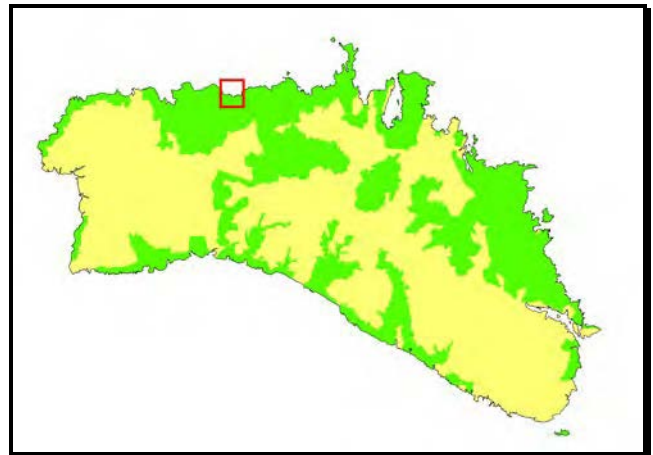
Amplada mitjana de la platja: 20 m.

Grau de saturació de la platja: mitjà, en plena temporada.

Geologia de l'entorn: domini de material del Permià format per pelites i gresos vermellósos, amb presència de petites elevacions.

Composició del sediment: d'origen carbonatat orgànic (+90%), amb alta proporció de gra mitjà i color vermellós.

Espai natural protegit: inclosa a l'Àrea Natural d'Especial Interès Me-3 i a la Xarxa Natura 2000.

SERVEIS DE PLATJA:

Classificació platges CIM: platja de tipus C (natural sense accés rodat).

Distància a l'estacionament: 2.000 m pel Camí d'Alfuri i 1.000 m pel camí dels Alocs.

Servei de socorrisme: hi ha farmaciola.

Altres serveis: no n'hi ha.

ENTORN I PAISATGE

El primer que sorprèn al visitant d'aquesta platja és el contrast de colors. El vermell de les roques i de la terra, el taronja de l'arena, el verd dels pins i de la vegetació i, finalment, el blau de la mar ([vegeu foto superior](#)). Es tracta d'una cala de fons de vall, encaixada entre dos promontoris de gresos vermells. Aquests promontoris presenten força inestabilitat, de manera que podem apreciar-hi bastants esllavissades i caigudes de blocs; generalment blocs angulosos i de magnituds mètriques. A més, la platja desenvolupa un sistema anomenat de "dunes remuntants" (*climbing dunes*), ja que l'arena ascendeix pel pendent mitjançant l'acció del vent. Aquest sistema dunar presenta una escassa magnitud en el seu àpex inicial, però llavors es pot observar un gran desenvolupament de formes i potències cap a l'interior. El sediment arenós va recobrint les formes del relleu fins endinsar-se quasi dos quilòmetres fins a arribar just al costat de l'estacionament d'Alfurí. Amb aquesta situació no ha de resultar estrany anar caminant cap a la platja des de l'aparcament d'Alfurí i anar passant per un alzinar amb un ferm d'arena.

La presència d'aquestes elevacions tan a prop de la costa facilita l'arribada d'aigua subterrània fins a la platja, la qual es manifesta en forma d'una petita font situada entre les roques del turonet central. En aquest racó es poden veure algunes plantes típiques de surgències d'aigua dolça com l'enciamet de la Mare de Déu (*Samolus valerandi*) o la falzia (*Adiantum capillus-veneris*) ([vegeu foto esquerra](#)). L'aigua que cau i corre permet l'existència d'una petita formació de jonc boval (*Scirpus holoschoenus*) i d'altres joncs.

Al costat occidental de la platja i després de remuntar un petit coster que actua com a divisòria d'aigües, s'obre una altra cala coneguda com el Pla de Mar. Es tracta d'un macar sense arena, en el qual destaquen les extraordinàries dimensions dels còdols que el formen, ja que sobrepassen en ocasions els 50 cm de diàmetre. Aquesta còdols tenen el seu origen en antigues esllavissades que amb el pas del temps han anat erosionant-se per l'acció de la mar (vegeu foto drete pàgina anterior).

PLANTES I VEGETACIÓ

Les platges que tenen associat un arenal que s'estén cap a l'interior solen ser les que mostren una major diversitat d'espècies. Aquest fet s'entén fàcilment si es considera que la part alta de l'arenal és com una reserva d'espècies quan aquestes, per una raó o altra (temporals, pujades del nivell de la mar), tendeixen a desaparèixer de la platja. El Pilar mostra prou bé aquesta situació. Quan s'hi va caminant des de l'alzinar d'Alfurí fins a la platja, basta una mínima observació per veure que la riquesa d'espècies és realment alta.

Dins la platja, a primera línia, hi trobam ja una diversitat elevada d'espècies pioneres: *Euphorbia peplis*, espinadella (*Salsola kali*), cent nusos de la mar (*Polygonum maritimum*), *Suaeda spicata*, campaneta de la mar (*Calystegia soldanella*); així com aquelles que fixen l'arena d'una manera més permanent: fenàs de platja (*Elymus farctus*), lliiri de platja (*Pancratium maritimum*). En aquesta zona hi destaca la presència d'*Echinophora spinosa*, una espècie molt rara a Menorca, i sempre amb poblacions molt reduïdes (1 o 2 plantes) (vegeu foto esquerra).

La diversitat d'espècies encara augmenta més a mesura que pujam el coster d'arena, ja que hi apareixen alguns endemismes: *Polycarpon colomense*, camamil·la de la mar (*Senecio rodriguezii*), *Euphorbia maresii* i herba de cotó (*Thymelaea velutina*) (vegeu foto drete). Aquests es mesclen amb les espècies habituals dels arenals de tramuntana: bolitx bord (*Anthemis maritima*), trèvol mascle (*Lotus cytisoides*) i camots (*Scrophularia ramosissima*).

ANIMALS

Potser els animals més vistosos d'aquesta platja són un ramat de cabres domèstiques que acostumen a pasturar pels volts. No obstant això, hi ha molts altres exemples de fauna salvatge, sobretot si tenim en compte la prolongació de l'arenal cap a l'interior i cap a davall el bosc. Justament, aquestes zones de terra arenosa amb alguns matolls són els hàbitats preferits de les tortugues de terra mediterrànies (*Testudo hermanni*), que tot i ser freqüents a Menorca, es troben en regressió a tota la Mediterrània occidental (vegeu foto adjacent). A part de tortugues, multitud d'ocells habiten el bosc posterior, però potser una de les aus que més destaca i que es pot observar en aquesta àrea és la

miloca (*Neophron percnopterus*), un petit voltor sedentari de Menorca.

DINS LA MAR

El fons de cala Pilar és bastant rocós, sobretot a la part de ponent, on habiten comunitats d'algues fotòfiles (que creixen a llocs ben il·luminats) amb espècies com *Dilophus fasciola* i *Padina pavonica*. En aquesta zona és normal observar-hi juvenils de peixos típics de fons rocosos, principalment de la família dels làbrids: roquers (*Symphodus spp.*), envits (*Thalassoma pavo*), donzelles (*Coris julis*) (vegeu foto adjacent), etc. Gran part del litoral rocós d'ambdós costats de la cala està format per blocs mòbils (que poden ser arrossegats per la força de la mar quan hi ha temporals). Això, junt amb el fet que aquesta cala és molt oberta i orientada al nord, impedeix que hi arribin a créixer comunitats d'algues ben desenvolupades i madures. Així i tot, hi ha algunes espècies de *Cystoseira* (grup d'algues indicadores d'una elevada qualitat de l'aigua) que habiten aquesta cala.

HISTÒRIA I SINGULARITATS

El costum d'anar a passar alguns dies a la platja es remunta molts anys enrere. Una prova en són les casetes que es poden trobar a diferents racons del litoral illenc. Al Pilar en trobam dos exemples: una, al costat de la platja, i l'altra, quasi dalt, aprofitant unes barbicanes (o balmes) naturals de la roca, que posteriorment van ser recobertes mitjançant una paret de pedra (vegeu foto adjacent). Els dos casos es troben ben integrats en el paisatge, ja que van ser fetes majoritàriament amb materials de l'entorn.